

CZU: 371.214.114:377.1

DOI: 10.36120/2587-3636.v26i4.80-85

PROPUNERI DE ADAPTARE A CONȚINUTURILOR CURRICULARE LA PROGRAMELE DE FORMARE PROFESIONALĂ TEHNICĂ

Magdalena RUSNAC-FRASINEANU, dr., conf. univ.

Ministerul Educației și Cercetării

<https://orcid.org/0000-0002-4627-0941>

Ion VASILIU, gr. did. sup.

Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”

<https://orcid.org/0000-0001-7623-9980>

Rezumat. Articolul abordează subiectul implementării curriculumului național la disciplinele obligatorii din componenta liceală în contextul realizării procesului educațional la programele de formare profesională tehnică.

Autorii prezintă unele propuneri, însoțite de argumente, privind adaptarea curriculară la necesitățile învățământului profesional tehnic.

Cuvinte-cheie: curriculum național, învățământ profesional tehnic, programe de studii, plan-cadru, unități de conținut, discipline din componenta liceală.

PROPOSALS FOR ADAPTING CURRICULAR CONTENT TO TECHNICAL VOCATIONAL TRAINING PROGRAMS

Abstract. The article analyzes the subject related to the national curricula implementation for compulsory disciplines at high school component within the Vocational Education and Training (VET) programs.

The authors develop some proposals based on arguments regarding the curricula adjustment to the VET programs requirements and needs.

Keywords: national curricula, vocational education and training, study programs, framework plan, content units, high school disciplines.

Introducere

Implementarea curriculumului național în învățământul profesional tehnic rămâne un subiect deschis având în vedere decalajul de ore generat de componenta disciplinelor de profil prevăzută în Planurile de învățământ aprobate, prin care se stabilește conținutul procesului de formare profesională.

Planurile de învățământ pentru programele de formare profesională tehnică se elaborează în conformitate cu prevederile Planului-cadru pentru programele de studii de învățământ profesional tehnic secundar, aprobat prin Ordinul Ministerului nr. 488/2019, Planului-cadru pentru învățământul liceal în cadrul programelor integrate de formare profesională tehnică postsecundară, aprobat prin Ordinul Ministerului nr. 701/2020, în asociere cu Planul-cadru pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar în baza sistemului de credite de studii transferabile, aprobat prin Ordinul Ministerului nr. 1205/2015.

Formarea competențelor profesionale prin activități de predare-învățare-evaluare și de promovare transversală a valorilor profesionale prin prisma disciplinelor de profil duce

la diminuarea numărului de ore planificat pentru disciplinele obligatorii din componenta liceală, care, conform actelor normative, nu poate depăși 34 de ore academice, atât pentru instruirea teoretică, cât și instruirea practică. În scopul identificării unor soluții, venim cu unele propuneri de adaptare a conținuturilor curriculare la disciplinele obligatorii din componenta liceală la programele de formare profesională tehnică.

Metode și materiale aplicate

Investigarea subiectului abordat în articol se bazează pe prevederile actelor normative și legislative aprobate în domeniul învățământului profesional tehnic și învățământului liceal, prin aplicarea următoarelor metode de cercetare: analiza, sinteza, comparația, studiul de caz ș.a.

Urmare a examinării actelor normative aprobate, s-a constatat că la programele de formare profesională tehnică postsecundară și postsecundară nonterțiară diferența de ore la disciplinele obligatorii din componenta liceală, comparativ cu numărul de ore stipulat în Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, aprobat pentru anul de studii 2021–2022, oscilează între 15-25 % [7]. În scopul asigurării integrității procesului de predare-învățare a conținuturilor planificate în curriculumul național și asigurarea cunoștințelor necesare pentru susținerea cu succes a examenului național de bacalaureat, cadrele didactice, la programele de formare profesională tehnică postsecundară și postsecundară nonterțiară, adaptează unitățile de conținuturi prin fuziune și mai puțin prin excludere [5].

La programele de studii profesionale tehnice secundare implementarea curriculumului național la disciplinele obligatorii din componenta liceală provoacă dificultăți cadrelor didactice din cauza că decalajul de ore, în funcție de program, poate atinge cota de 50 % sau mai mult [6]. În scopul asigurării unui parcurs educațional prietenos elevilor, cadrul didactic, la formarea competențelor necesare la disciplină, adaptează parcursul educațional la specificul programului de formare profesională tehnică, cu unele reticențe privind:

1. Importanța/utilitatea unităților de conținut selectate;
2. Respectarea consecutivității subiectelor abordate în vederea dezvoltării competențelor specifice disciplinei;
3. Dezvoltarea coerentă a competențelor pentru obținerea rezultatelor scontate învățării;
5. Oferirea resursei complete pentru planificarea și implementarea predării, învățării și evaluării competențelor formate/dezvoltate la elevi;
6. Conceptualizarea competențelor necesare la disciplină;
7. Mobilizarea și aplicarea atitudinilor, abilităților, cunoștințelor și a unei înțelegeri relevante pentru a răspunde adecvat și eficient la cerințele, provocările și oportunitățile pe care le prezintă un anumit tip de context ș. a.

O soluție în acest sens ar fi elaborarea curriculumului pentru programele profesionale tehnice sau crearea unor grupuri de lucru în scopul adaptării unităților de conținuturi la disciplinele din componenta liceală la numărul de ore planificat per program. În această ordine de idei se prezintă un studiu de caz la disciplina Geografie în cadrul programelor de formare profesională tehnică conexe cu durata de 3 ani de studii [6], care ar putea servi ca suport metodologic pentru cadrele didactice în cazul adaptării curriculumului liceal la programele de formare profesională tehnică secundară.

În conformitate cu prevederile Planului-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, aprobat pentru anul de studii 2021–2022, la disciplina Geografie, pentru cl. X–XII, sunt planificate în total 170 de ore, inclusiv cl. X - 68 de ore, cl. XI - 68 de ore și cl. XII - 34 de ore. Având în vedere că la programele de formare profesională tehnică secundară conexe la disciplina Geografie sunt planificate în total 88 (anul I – 34 de ore, anul II - 30 de ore și anul III - 24 de ore), diferența pe un termen de trei ani de studii constituie (-82) de ore [6]. În vederea unei bune organizări a procesului educațional, se propune adaptarea unităților de conținuturi la numărul de ore planificat în planul – cadru prin metoda excluderii, având la bază argumentări plauzibile.

Astfel, în anul I de studii, la unitatea de învățare **Pământul individualitate în univers**, din 6 teme planificate conform curriculumului național la disciplina Geografie, se propune excluderea următoarelor unități de conținut: 1) *Universul și sistemul solar*, 2) *Soarele și influența lui asupra pământului și* 3) *Caracteristicile și proprietățile fizice ale Pământului*, deoarece aceste subiecte se studiază în anul trei la disciplina Astronomie.

La unitatea de învățare **Litosfera** din cele 10 teme planificate, la programele de formare profesională tehnică conexe se propune studierea unităților de conținut după cum urmează:

- 1) *Structura internă a pământului*,
- 2) *Compoziția chimică mineralogică și petrografică a scoarței*,
- 3) *Vulcanismul și cutremurele de pământ*,
- 4) *Relieful -caracteristici generale și clasificarea*,
- 5) *Procese exogeni și tipurile de relief create și*
- 6) *Rolul scoarței terestre în natură și pentru societatea umană*.

Primele două teme se includ în program deoarece fac o introducere în unitatea de curs, *Vulcanismul și cutremurele de pământ* sunt subiecte importate, deoarece Republica Moldova se află într-o zonă seismică și fenomenul de cutremure de pământ periodic se face simțit, iar dat fiind faptul că tema Litosfera nu poate fi divizată de Relief, acestea considerăm necesar a se include în programul de studiu.

La unitatea de învățare **Atmosfera**, din 15 teme planificate, se propune selectarea pentru predare la clasă a următoarelor conținuturi:

- 1) *Compoziția și structura atmosferei,*
- 2) *Temperatura aerului,*
- 3) *Presiunea atmosferică împreună cu Vânturile,*
- 4) *Precipitațiile atmosferice,*
- 5) *Masele de aer și fronturile atmosferice,*
- 6) *Clima și factorii climatici și*
- 7) *Rolul atmosferei în natură și pentru societatea umană.*

Celelalte șapte teme fie reiterează materia din cele selectate sau conțin termeni complicați pentru elevii din învățământul profesional tehnic secundar, astfel încât se propun spre excludere.

La unitatea de învățare **Hidrosfera**, din cele 8 teme planificate se propun spre învățare:

- 1) *Circuitul și repartitia apei pe glob,*
- 2) *Oceanul planetar,*
- 3) *Râurile și lacurile,*
- 4) *Apele subterane, mlaștinile și ghețarii și*
- 5) *Rolul hidrosferei în natură și pentru societatea umană.*

Temele *Râurile și Lacurile* sau propus spre comasare, deoarece conțin informații comune.

La unitatea de învățare **Biosfera și solurile**, din cele 6 teme existente în curriculum, se propun spre selectare:

- 1) *Rolul biosferei pentru natură și societatea umană,*
- 2) *Factorii de pedogeneză,*
- 3) *Tipurile principale de sol și*
- 4) *Rolul solului în natură și pentru societatea umană.*

Primele două teme se exclud, deoarece se raportează în mare măsură la disciplina Biologie decât Geografie. La unitatea de învățare **Mediul geografic** se vor studia toate unitățile de conținut [4].

În anul doi de studii, la unitatea de învățare **Harta politică a lumii**, se propune excluderea temei *Evoluția hărții politice a lumii în perioada contemporană*, deoarece ar avea tangențe cu disciplina Istorie, iar unitatea de învățare **Resursele naturale mondiale** ar putea fi exclusă integral din planul de studii, deoarece temele se regăsesc parțial la unitatea de învățare **Geografie regională**.

Din unitatea de învățare **Populația Terrei** s-ar propune excluderea unităților: 1) *Structura rasială, etnolingvistică și religioasă a populației* și 2) *Structura populației pe grupe de vârstă și sexe*, deoarece resursele umane se regăsesc parțial la unitatea de învățare **Geografie regională**, iar subiectul religiei este unul sensibil deseori provocând polemici între elevi.

La unitatea de învățare **Economia mondială** se consideră oportună excluderea a 4 teme, ținând cont de faptul că informația de la 1) *Cultura plantelor* și 2) *Creșterea animalelor* este suficient relatată la tema *Agricultura mondială caracteristica generală*, iar temele 3) *Industria ușoară* și 4) *Industria alimentară* se consideră suficient studiate la Geografia regională. Astfel, se vor include în planul de învățare temele referitoare la industria energetică, metalurgică, constructoare de mașini și chimică. Unitatea de învățare **Geografia regională** se propune spre studiere integrală [2].

În ultimul an de studii (anul III), la unitatea de învățare **Mediul geografic**, se propun spre excludere temele 1) *Interacțiunea dintre componentele mediului geografic la nivel local, regional și global* și 2) *Mediul geografic al Republicii Moldova*, iar la unitatea de învățare **Calitatea, valorificarea și protecția mediului**, din cele 8 unități de conținut existente, se propune spre excludere tema *Ariile protejate în lume și în Republica Moldova*.

Din ultimele două unități de învățare, la **Problemele globale ale lumii contemporane** din 12 teme propuse spre învățare se vor exclude 4:

- 1) *Asigurarea societății umane cu resurse naturale la nivel mondial și în Republica Moldova,*
- 2) *Problema demografică și a migrației populației la nivel mondial și în Republica Moldova,*
- 3) *Problema alimentară la nivel mondial și în Republica Moldova,*
- 4) *Globalizarea și impactul ei asupra Republicii Moldova,*

iar la unitatea **Dezvoltarea sustenabilă în lume și în Republica Moldova** din cele 7 teme planificate se propun a fi excluse:

- 1) *Dezvoltarea sustenabilă în lumea contemporană și în Republica Moldova (cu 2 ore planificate) și*
- 2) *Rolul educației geografice în dezvoltarea sustenabilă* [1].

În contextul celor relatate, s-a obținut un program de studiu la disciplina Geografie, în cadrul programelor de formare profesională tehnică conexe, conform numărului de ore indicat în Plan-cadru pentru programele de studii de învățământ profesional tehnic secundar.

Concluzii

Având în vedere numărul de ore diminuat la disciplinele obligatorii din componenta liceală la programele de formare profesională tehnică comparativ cu cel prevăzut în curriculumul național, apare necesitatea de adaptare a actelor normative cu privire la organizarea procesului de predare-învățare-evaluare la particularitățile învățământului profesional tehnic.

Pentru buna organizare și desfășurare a procesului didactic la disciplinele obligatorii din componenta liceală la programele de formare profesională tehnică sesizăm nevoia de

elaborare a materialelor didactice corespunzătoare învățământului profesional tehnic și organizarea sesiunilor de instruire a cadrelor didactice privind implementarea acestora.

Bibliografie selectivă

1. CODREANU, I.; ROȘCOVAN, S. *Geografia mediului*, clasa XII. Chișinău, 2015.
2. CUBARĂ, S.; CALANDA, Z.; PRIMANCIUC, M. *Geografia umană a lumii*, clasa a XI. Chișinău, 2014.
3. Curriculum național la Geografie (clasele X-XII) 2019, https://mecc.gov.md/sites/default/files/geografie_liceu_ro.pdf [accesat 12.12.2021].
4. LUNGU, A.; VOLONTIR, N.; BOIAN, I. *Geografia fizică generală*, clasa a X. Chișinău, 2020.
5. Plan-cadru pentru învățământul liceal în cadrul programelor integrate de formare profesională tehnică postsecundară, aprobat prin OMECC nr. 701/2020. https://mecc.gov.md/sites/default/files/planul_cadru_inv_liceal_0.pdf [accesat 12.12.2021].
6. Plan-cadru pentru programele de studii de învățământ profesional tehnic secundar, aprobat prin Ordinul MECC nr. 488/2019. https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordinul_488_din_07.05.2019.pdf [accesat 12.12.2021].
7. Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, anul de studii 2021–2022. https://mecc.gov.md/sites/default/files/plan_cadru_20212022_pt_siteul_mecc_plasat_la_20.04.2021.pdf [accesat 12.12.2021].
8. Repere metodologice privind organizarea procesului educațional la disciplina școlară Geografie în anul de studii 2021-2022. https://mecc.gov.md/sites/default/files/18_geografie_repere_metodice_2020-2021_ro_final.pdf [accesat 12.12.2021].